

De Heraut

van de

Gerreformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad No. 124.)

Zondag 9 September 1906. No. 1497.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden. Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE; Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam. Inzendingen, die later dan Donderdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20, voor België per jaar f 5.30 bij vooruitbetaling, voor het verdere buitenland per jaar f 6 bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers f 0.10. Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecties en aan het Bureau te Amsterdam. Advertenties: van 1 tot 6 regels f 1.20, voor elke regel meer f 0.20. Aanvragen en vermelding van liefdagen f 0.12 per regel.

„Tergt uwe kinderen niet.“

Gij Vaders, tergt uwe kinderen niet, opdat zij niet moedeloos worden. Col. 3:21.

Dat sterke, harde woord: „Tergt uwe kinderen niet“ heeft dit eigenaardige, dat men er in degelijke gezinnen zoo goed als overheen leest, wijl zulk tergen daar niet voorkomt; maar dat 't meer pakt in gezinnen, waarin het tusschen ouders en kinderen misging. En in die uit hun voegen getrokken gezinnen vindt ge dan weer dit niet onnatuurlijk verschijnsel, dat veel kinderen in dat: „tergt uwe kinderen niet“ genieten, en dat veel ouders om wat liefs wilden, dat 't er niet stond.

De Schrift is in den regel veel harder tegenover hen die over anderen gesteld zijn, dan jegens die anderen die onder hen staan. Aan de vrouw, aan de kinderen, aan de dienstbaren wordt wel met alle beslistheid aangezegd, dat ze om Gods wil onderdanig hebben te zijn, maar in dit vermaan vloeit niets scherps in.

Daarentegen wordt aan de mannen tegenover hun vrouwen aangezegd, dat ze hun vrouwen niet „verbitteren“ mogen; aan de ouders tegenover hun kinderen, dat ze hun kinderen niet zullen „tergen“, en aan de heeren tegenover hun dienstbaren, dat ze hun „recht en gelijk“ zullen doen.

God weet 't, dat 't een geweldige, een zelfsgevaarlijke macht is, die Hij aan een man, als hoofd van en als overheid in zijn gezin, over vrouw, kroost en dienstbaren verleend heeft, en juist daarom waakt God zelf in en met zijn Woord tegen het misbruik van die macht, waartoe de zonde zoo licht verlokt. Vooral, omdat dit misbruik gemeenlijk *crasendo* gaat.

Bijna altoos toch maakt 't eerste misbruik van zulk een macht het verzet er tegen wakker. Het gevoel van onbillijk, onredelijk bejegend te zijn, zet zoo licht wrevel. Zoo wel bij de vrouw als bij 't kind en bij den dienstbare. Die wrevel uit zich dan, o, zoo spoedig in weerspannige houding, in tegenstrevend woord, in tragelijken doen, half doen of niet-doen van wat bevolen was. En is hiermee het duivelje van den opstand aan het prikkelen van den hartstocht, dan komt er spanning, wie 't winnen zal. Dan werkt er bij moeder een neiging om 't kind voor te spreken, bij 't kind om 't voor moeder op te nemen, en staat ten leste al wat in 't gezin onderdanig moest zijn, wel onafgesproken, maar dan toch feitelijk, saam tegen den drager van het hooge gezag in het gezin op.

Dit prikkelt dan man en vader weer, om zich als hoofd van 't gezin in zijn gezag te handhaven; en zulks, helaas, lang niet altoos ter handhaving van het gezag Gods, maar o, zoo dikwijls uit gevoel van eigen gekwetste majesteit, om zelf wat men noemt de baas te blijven.

Dan gaat zulk een man er allicht driftig, en in zijn drift hard tegen in. Het is, zoo want hij, voor zijn gezag er op of er onder. Maar hoe die worsteling dan ook uitloope, dan is de levenstoon in zulk een gezin bedorven. Dan wordt het, den eenen dag voor en den anderen dag na, een beiderzijds trekken aan het koord, om te zien wie het langste eind zal houden. En daardoor sluipert er dan dat bittere, dat onredelijke, dat *tergende* in, waar het apostolische woord zoo ernstig tegen opkomt.

Nu zegge vooral de vrouw en moeder niet, dat zij hier in den regel vrij uitgaat. Veelmeer moet erkend, dat, de goede uitzonderingen nu daargelaten, ook hier de Eva 't eerst in overtreding is.

Eerst is er alleen de man en de vrouw, en nu weet die vrouw zeer wel dat er onderdanigheid in het huis moet wezen. Zelfs zet de jonge vrouw dit tegenover haar dienstboden in den aanvang vaak veel te scherp in. En ze durft dat aan, omdat ze daarbij haar man als ruggesteun achter zich heeft. Die moet haar, als ze 't zelve niet af kan, helpen.

Maar zelve „onderdanig“ zijn, komt in haar kraam niet of pas. Ze heeft daar als opgeschoten meisje onder haar kameradjes om gelachen. En nu ze getrouwd is, nu zal ze 't wel anders toonen. Niet zij, hij moet er onder. De aanstaande man heeft dat dan meestal in zijn verkeerijstijl reeds bedorven, door zich onaanlijk aan te stellen. En zoo moet 't, ook nu ze gehuwd zijn, doorgaan.

Nu begrijpt men dat nog bij vrouwen, die om geen God of zijn gebod geven, maar 't komt toch ook voor bij vrouwen, die elken morgen en elken avond bidden. En dat is 't pijnlijke. *Heel* Gods Woord aanvaarden ze, 't zeer zeker, alleen maar niet wat Gods

Woord van de onderdanigheid van de vrouw aan den man zegt.

Het tegennatuurlijke wil de Schrift hier zeker niet. Als *persoon* kan een vrouw meer zijn dan haar man, en dan is de man dwaas die dat niet inziet en niet gelden laat. Maar dat raakt niet de onderdanigheid. Die gaat ook voor de sterkste vrouw tot tegenover den zwaksten man onverbiddeijk door. En juist dat wil zulk een vrouw dan niet. Niet Gods ordinantie, maar haar superioriteit moet en zal wet in huis stellen.

De tweede schuldige zijn de ouders tegenover hun kinderen.

Aan zich zelf kunnen ze weten, hoe ook in hun kinderen de zondige prikkel tot verzet werken moet. Zelve zondig, hebben ze zondige kinderen geteeld. Hierop nu hebben ze bedacht te zijn. Die kinderen zijn vooral als ze klein zijn, o, zoo lief. Ja wel, maar het angelje van de zonde zit in 't liefste kind van de geboorte af in. De ouders hebben daarop te rekenen. Zij zijn van Gods wege met de opvoeding belast. En op hen rust dus vóór alles de plicht, om 't kind van jongs af aan stipte gehoorzaamheid en aan vaste huisorde te wennen.

En juist daar is men niet op bedacht. Tot zeven, acht jaar toe, laat men 't kind zijn gang gaan. Zoo nu en dan krijgt 't een klap als 't stout is, maar van een voorzichtig, beleidvolle opvoeding tot gehoorzaamheid is maar al te weinig sprake. Dat zal de meester op school er wel inbrengen. En als dan de meester op school met het aan geen gehoorzaamheid gewende kind te hebben krijgt, kiest vooral moeder lief maar al te vaak tegen meester voor 't lieve kind partij.

Moeder zet in huis haar emancipatiezucht tegenover haar man voort. En 't kind moet daarin meegetrokken. Totdat 't kind ook tegen moeder zelve ongehoorzaam wordt, en als 't dan te groot is voor moeder om 't aan te kunnen, wordt de vader te hulp geroepen, om 't kind klein te krijgen.

En zoo komt dan het *tergen*.

Tergen, zoodat 't kind *moedeloos* wordt. „Gij, vaders, tergt uwe kinderen niet, opdat ze niet moedeloos worden.“

Zoolang 't kind een vast ineenzittende ordening voelt, verliest 't den moed niet. Leerde het kind in ontzag voor zijn God knielen; weet het dat vader en moeder het gezag van dien God vertegenwoordigen, en er op bedacht zijn Gods wil in dat gezag hoog te houden; zien de kinderen in hun moeder, dat deze, naar luid van Gods Woord, aan haar man onderworpen is; en merken ze dat vader en moeder saam niet anders van hen vergen, dan dat deze, „wat den Heere welbehagelijk is“, op 't zeggen van hun ouders doen zullen; — dan moge er kind op kind in de kabel komen, en allerlei storende invloed tusschenbide treden, maar in den regel *voelen* de kinderen dan toch Gods gezag in 't ouderlijk gezag, en *gehoorzamen*.

Maar als dat rad omslaat; als ze in hun ouders van dat hooge karakter van het gezag o, zoo weinig merken; als ze hun vader en moeder gedurig verdeeld vinden; als ze den indruk krijgen van gril en willekeur, nu eens zoo en dan weer anders; of ook als ze nu eens slap, dan weer streng 't koord voelen, en er, als 't dan streng wordt, ruw en hard en bitter onder door moeten, — dan, ja, krijgen ze in 't eind een gevoel van terging over zich, weten niet meer waaraan zich te houden, en verliezen den moed.

En dan gaan ze o, zoo licht er tegen in, en dan spannen ze saam, en dan zijn ze op foppen van vader en moeder bedacht. Zoo sluipert de leugen in, en dan natuurlijk is het met den gezonden stand van 't gezin uit.

En zegge nu niemand: „Dat moet ik zelf weten, als ik mijn kinderen zoo wil opvoeden, ik draag er dan ook zelf den last van.“ Want in het oordeel, dat eens ook over u als vader of moeder gaan zal, zult ge 't wel anders merken.

Immers wat ge dan met voeten getreden hebt is niet uw gezag, maar de ordinantie en het gezag van uw God.

Gij, als vader, hebt uit u zelf geen gezag. Uit u-zelf zijt ge niets meer dan uw vrouw, en zelfs niet meer dan uw kinderen. Uit u-zelf zijt ge mensch, en niets meer, en zij zijn ook menschen, en staan in zoover met u volkomen gelijk. Uit u-zelf zoudt ge niets over hen te zeggen hebben.

God heeft u die kinderen gegeven. God geeft u 't geld om uw kinderen te onderhouden. Zonder Hem hadt ge geen kind en geen cent.

En daarom is die God, en die God alleen, in uw huis Heer en Meester. Heer en Meester over uw kinderen, maar even goed Heer en Meester over u en uw vrouw. En dat gij, *onder uw God*, in uw huis de baas zijt, is niet om u te bevoorreen, niet om u een koninkrijkje te geven, niet om u uw heerschacht te laten bot vieren, maar alleen en eeniglijk, omdat uw God u dat gezag verleend heeft, opdat zijn wil en zijn wet in uw gezin zouden heerschen, om alzo u en uw gezin gelukkig te maken, en er *Zijn ere* in te doen wonen.

Vergeet ge dat nu, en gevoelt ge daar ten slotte niets meer van, ja *misbruikt* ge uw gezag zoo, dat ge ten slotte uw kinderen tergt en ze moedeloos maakt, ja, dan zijn zij in opstand tegen u, maar dan zijt gij, wat veel erger is, in opstand tegen uw God, en is het *zijn* ordinantie, die gij breekt, en *zijn* gezag dat gij te niet maakt.

En goed vader voelt zich daarom onder het gezag, dat God op hem gelegd heeft, veel *er bewaard*. Hij voelt er elken dag op nieuw al de zware verantwoordelijkheid van, voor zich en voor zijn vrouw en voor zijn kinderen.

Hij bidt. Hij bidt, dat zijn God hem ook in de uitoefening van dat gezag wijsheid, beleid en voorzichtigheid moge geven.

En dan juicht en dankt hij, niet als zijn kinderen voor hem beven, maar als het hem gelukt, zijn kinderen zoo in de tucht des Heeren te houden, dat ze die tucht ter nauwernood merken.

Officieele Berichten.

Reboblth! de Heere heeft ons ruimte gemaakt; elk stukje grond werd ons betwist, door bemoeien van graaf Bernstorff werden we met een stukje verblijd. Maar, o weel! het was 150 M. van de Herv. kerk, en daar begon het: geen vrijheid tot bouwen, neen, schrijven van Burg. en Weth., de kerkeraad der Herv. kerk en, onderscheidene burgers zonden adres op adres aan heeren Gedeputeerde, Staten, doch — de Heere gaf ons ruimte, want dit hoog college besliste gunstig voor ons. Nu dacht de vijand ons nog kwaad te doen met een aangezegd stukje grond, doch broeder Berg van Sappe-meer kwam juist aan, kocht het en betaalde nog f 5 uit eigen beurs om het vast te zetten. De eerste steen werd gelegd, de gemeente zong Psalm 118 vers 11, en onze voorganger R. Kuiper hield een toespraak.

Onze God verraste ons nog met giften: broeder Kuiper collecteerde te Drachten f 50.25; van de kerk van Kollum kwam nog f 5; Minnertsma f 3; Lemmer f 5; Harlingen f 5; Leeuwarden f 10; van P. D. de Ruiter, Harlingen f 2.50; H. Stegenga, Nijemirdam f 2.50; B. Buiten te Winschoten f 1; uit Amerika Ds. D. v. d. Ploeg f 53; Ds. M. J. ten Hoor f 17.28.

Ontvangt onze dank, broeders. Wie helpt nog verder?

Namens den kerkeraad, R. KUIPER.

Schiermonnikoog, 3 Sept. 1906.

AGENDUM voor de Provinciale Diaconale Conferentie der Gerreformeerde Kerken in Zuid-Holland, te houden te Leiden, op Donderdag 20 Sept. 1906, in het kerkgebouw aan de Oude Vest.

Als adviseurs stelden zich bereidwillig beschikbaar de WelEerw. heeren:

Ds. H. J. Kouwenhoven, Pred. te Leiden.
Ds. R. J. W. Rudolph, In het moderamen hebben zitting de Brs.: A. Mulder, (Leiden) Voorzitter.
J. G. Van der Burch, (Den Haag) Assessor.
J. Trinthamer, (Delft) 1e Scriba.
J. Dompeling, (Alfen) 2e Scriba.

a. Opening der Vergadering te 10 uur.
b. Lezing der notulen van de vorige conferentie.
c. Mededeelingen.
d. Voorlezing der presentielijst.
e. Bepaling van tijd en plaats der volgende conferentie.

f. Behandeling der ingekomen vragen.
g. Pauze van 1 tot 1½ uur.
h. Refrater van den WelEerw. heer Dr. J. Van Lonkhuyzen, Pred. te Aarlanderveen.

Onderwerp: De geschiedenis van het diaconaat. f. Sluiting te 5 uur.

T. Behandelen der vragen:
1. Wat heeft een diaconie te doen met een huisgezin, (man en vrouw), waarvan de man behoort tot de Geref. Kerk, die den leeftijd van 80 jaar bereikt hebben, en nog een restantje hebben van pl. m. 100 gulden. Gouda A.
2. Mag één diaken, zonder eerst de andere diakenen te raadplegen, in nood, voor één keer, geldelijke steun verlenen aan menschen die niet tot onze kerk behooren?

3. Is het mogelijk een fonds op te richten om diaconieën van kleine kerken te steunen in de verpleging van patiënten in stichtingen van barmhartigheid?
4. Wat kunnen de diaconieën van kleine

kerken doen voor kinderen, wier ouders ontzot zijn uit de ouderlijke macht?

5. Mag de diaconie daar, waar behoefte ontstaat door werkstaking, steun verlenen?

6. Wanneer een lid der Gemeente, waarvoor door de diaconie kostgeld wordt betaald, van kosthuis moet veranderen, en daartoe, buiten aansporing der diaconie, door één der kinderen die in een andere gemeente woont wordt opgenomen, onder voorwaarde, dat er voor een vergoeding wordt ingestaan, moet dan de diaconie der gemeente, waaruit dat lid met attestatie is vertrokken, voor deze blijven zorgen, of komt ze voor rekening van de diaconie der tegenwoordige woonplaats.

7. Onze armen voor wie men in een naburige gemeente onderdak moet zoeken en gevonden heeft, blijven denkelijk voor rekening der diaconie die hen besteed heeft, of moet de diaconie waar zij zijn aangekomen, hen overnemen.

8. Hoe denkt uwe vergadering over de mandelige huishoudingen? Zie extracte dissertatie van Dr. Wumpkes, geciteerd door Dr. Los in het Januari-nummer van het *Diac. Corresp.* blad.

N.B. Diaconieën, die nog geen afgevaardigden benoemen, worden dringend verzocht dit alsnog te doen en opgave van de namen der broeders afgevaardigden vóór 13 Sept. a. s. te zenden aan het adres van den laatst-ondergeteekende.

Toegang tot de conferentie hebben alle diakenen, dienaren des Woords, Ouderlingen en leden der Gerreformeerde Kerken in Zuid-Holland. Aan de Dienaren des Woords wordt vriendelijk verzocht, in het openbaar gebed bij de samenkomsten der gemeente op Zondag 16 Sept. den zegen des Heeren over de conferentie af te vragen en de gemeente tot bijwoning der conferentie op te wekken.

Namens de diaconie der Geref. Kerk te Leiden:

H. N. GJESMAN.
H. J. VAN KATWIJK.
G. J. KOERBERMAN.
A. F. MULDER.
K. VAN STEENWIJK.
J. HOOGHVOORT.
Garenmarkt 13, Leiden.

Leiden, Aug. 1906.

Herbouw der afgebrande kerk te Vreeland.

Na de Oogstmaand mogen wij het op verschillende wijze verzamelde weder met hartelijken dank vermelden.

Gezonden werd uit de kerken van Mijldrecht f 33.53/2; Kollum f 5; Bergambacht f 3.85/2; Alkmaar (deel coll.) f 4.50; terwijl nog in de coll. gevonden werd te V. van de „Tractaat-vereen.“ te Weesp f 5, en te Andijk f 4.97. Voorts ontvingen wij van Particulieren: Meij. B. te L. s/d K. f 1; Meij. v. K. te O. f 2.50; Fam. Wed. v. D. te S. f 0.75; Fam. Wed. v. V. te V. f 1.50; N. M. te V. f 2.50; R. B. te M. f 5; N. N. te M. f 1; door Meij. O. te G. f 2; door S. P. te G. van v. M. f 1; R. B. te B. f 2.50; E. J. R. te A. f 7.50; V. S. te A. A. H. te D. en A. P. te A. ieder f 10, samen f 30; en Fam. C. te U. f 50; v. Rh. te W. f 1; Meij. L. te B. f 1; door Meij. S. te H. f 7; en A. H. B., lezers van de *Heraut*, een dollar f 2.50, te zamen f 175.61. Het totaal der opgaven sedert 8 Mei bedraagt nu f 1156.81/2.

De grootste helft van de verlangde f 3300 is ons, Gode zij dank! uit liefde geschonken. De akelige ruïne, waarop wij maanden lang staaften, is gelukkig ook weg. Wij mogen thans het kerkgebouw weer onder dak zien. De eenvoudige deftige voorgevel noodigt tot binnen treden. Nu, daarnaar verlangen wij zeer met de gemeente bij de laatste heete Zondagen. Zal ons nieuwe kerkje eerlang door de kleine zwakke gemeente zonder schuld in gebruik kunnen worden genomen?

De Heere weet het. Hij neige nog veler harten tot weldadigheid, zoodat gij wordt medewerkers onzer blijdschap.

Namens den kerkeraad, Ds. W. MAAN.

Vreeland, 4 Sept. 1906.

Buitenland.

Duitschland. Nog iets over de zaak van den predikant Caesar.

Dat deze zaak in Duitschland heel wat opzien baart, is te denken. Met spanning ziet men uit naar hetgeen de opperkerkeraad, waarop Caesar zich beroepen heeft, doen zal. Als wij in aanmerking nemen dat bijna slag op slag de vacante leerstoelen voor Hooggeleerden in de Godgeleerdheid door modernen bezet worden, en als men weet dat deze benoemingen door den minister van eeredienst gedaan werden en dat de regering of liever de opperste bisschop van de Landskerk, de Koning van Pruisen, onder mede-onderteekening van den minister voor kerkelijke aangelegenheden, de leden van den Opperkerkeraad benoemt, — dan is het te vrezen dat dit lichaam niet de zijde van de positieven kiezen zal; al heeft in een vorige zaak de Opperkerkeraad een beslissing in rechtzinnigen geest genomen. Waarom meenen wij dit? Wij bij het voorgaande geval van den beroepen predikant van de gemeente Remscheid, die naar het predikambt in de Evangelische landskerk doog, deze veel beklatter in zijn moderne overtuiging stond dan de predikant Caesar, dien men een gematigd modern man noemen kan.

Nu zijn de akte-stukken van „het geval Caesar“ in het licht gekomen en als deze door den Oberkirchenrat gelezen worden, zal de beslissing moeilijk vallen. Niet dat wij meenen dat de predikant Caesar zoo dicht bij het geloovig deel van de Kerk staat, maar hij heeft den bal die hem door het consistorium van Westfalen werd toegeworpen, handig weten terug te kaatsen, en wie weet welk een uitwerking dit op den Opperkerkeraad hebben zal.

Het is algemeen bekend dat men in Duitschland behoudens enkele uitzonderingen de leer belijdt, dat een predikant in zijn onderzoek naar en in zijn uitlegging van de Heilige Schrift geheel vrij moet zijn; waaronder de moderne verstaat, dat men elke meening omtrent de Heilige Schrift mag koesteren en dat men die Heilige Schrift op alle manieren mag verstaan, en dat men toch daarbij predikant in de Evangelische landskerk blijven kan. De positieven of orthodoxen beweren, dat, als men te ver gaat afwijken, zoodat men de hoofdzaak gaat loochenen waarop de Kerk des Heeren rust, men of zelf moet heengaan of door het bevoegd kerkbestuur moet worden uitgeworpen.

Toen Cesar voor het Consistorium stond, dat oordeelen moest of zijn beroep naar de gemeente van Dortmund al dan niet te approberen was, beriep hij zich op de inleiding van de formula concordiae, volgens welke de symbolen geen rechters, maar alleen getuigenis en verklaring van het geloof zijn. Dit is de ethische opvatting van de symbolische geschriften der Kerk; men houdt ook tenonement de drie Formulieren van eenigheid voor schoone monumenten van het geloof der vaders; men mag aan de gedenkstukken niets veranderen; dat zou jammer zijn, evenals het verkeerd is wanneer een modern schilder iets in de stukken van Rembrandt zou gaan overschilderen. Maar men acht zich niet aan die formulieren gebonden als accoord voor kerkelijke gemeenschap.

Uit het colloquium dat Cesar met genoemd kerkbestuur had, liet deze dan ook duidelijk uitkomen dat hij tegenover de Heilige Schrift en de belijdenis der Kerk op hetzelfde standpunt staat als verreweg de meeste predikanten, die in den reuk van rechtzinnigheid staan.

„Ik wees er op dat ook de bekendste tegenwoordigste der zoogenaamde orthodoxe zich niet zonder voorbehoud aan de Heilige Schrift en aan de belijdenis hielden. Dit werd wel bevestigd; maar toch gaf de generaal-superintendent Zöllner toe, dat de apostelen zich omtrent het tijdstip van de wederkomst des Heeren vergist hebben, en verwierp hij ook zelf de Anselmische leer van het plaatsvervangend lijden van Christus.“

Het spreekt vanzelf dat een generaal-superintendent, als hij erkent persoonlijk een leer te verwerpen die zeker niet tot de nevensaken van de Christelijke belijdenis te rekenen is, zwak staat tegenover een modern predikant.

Dat Cesar alle mogelijke moeite gedaan heeft om tegenover den Oberkirchenrat te laten uitkomen, dat hij zoover niet van de belijdenis der Kerk staat, is te begrijpen. Wellicht werkt dit er toe mede om zijn bezoek te doen approberen.

Wij zouden dit betreuren, maar als men in aanmerking neemt, wie er in den laatste tijd tot professoren in de Godgeleerdheid benoemd worden, dan zou het ons niet verwonderen dat de heer Cesar nog predikant van Dortmund wordt.

Frankrijk. Doorzetting van de inventarisatie der Kerken.

Het inventariseren der Roomsche Kerken, dat men een tijdlang gestaakt had, wijl in sommige streken van Frankrijk zulk een krachtig feitelijk verzet daartegen plaats had, zal nu weer worden voortgezet.

De regering is door de uitspraak der jongste stembus zeer aangemoedigd in haar streven om de Roomsche kerk zooveel mogelijk te kniiken. Van daar dat een hooggeplaatst ambtenaar onlangs kon verklaren, dat van 63.000 inventarisaties reeds 63.000 geschied waren en dat de overige 5000 spoedig zouden gedaan worden, zonder dat er gevaar dreigde dat er rustverstoringen zouden plaats hebben. De paus heeft eindelijk zijn woord laten hooren over de houding, die de Roomschegezinden in Frankrijk hebben aan te nemen in zake de nieuwe verhoudingen, die geschapen zijn door de wet op scheiding van Kerk en Staat. De Fransche bisschoppen moeten nu nog samen beraadslagen over de te volgen gedragslijn. Laat ons hopen dat hunne besluiten de zaak van de religie in Frankrijk zullen bevorderlijk zijn.

— Gevolgen van de wet op scheiding van kerk en staat.

De uitwerking van de scheiding van kerk en staat is hier en daar al te zien. Zoo moet te Suresnes, een voorstad van Parijs, een Roomsche kerk wegens gebrek aan fonsden voor restauratie, afgebroken worden.

In Algerie, de groote Fransche kolonie, waar de wet, met het oog op de Mahomedanen, nog niet is uitgevoerd, staan de Evangelische gemeenten, waaronder een Lutherse, er slecht voor. De middelen schijnen niet te kunnen gevonden worden om ze te laten voortbestaan.

In Montbeillard, waar vele Lutherse kerken gevonden worden, heeft de algemeene jaarcollecte, die gehouden is om datgene te vergoeden wat tot hertoe door den staat als bijdrage voor den eeredienst gegeven werd, en 140.000 frs moest opbrengen, slechts 131.000 frs. opgeleverd; dus bijna een derde te weinig.